

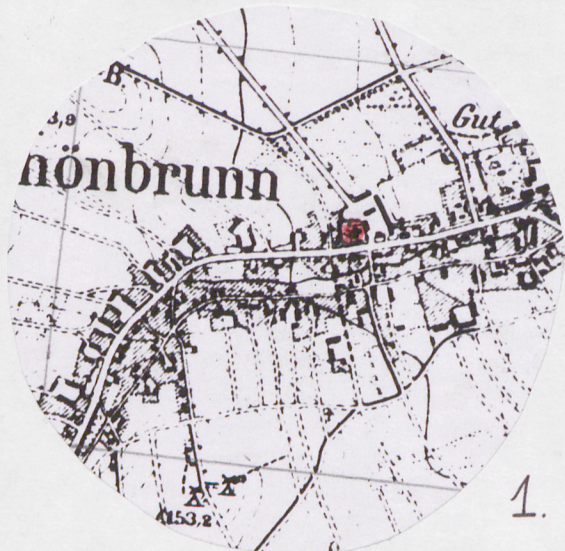
1. Obiekt
KOŚCIÓŁ PAR. P.W. ŚW. ANDRZEJA

2. Czas powstania
XIII / XVII, XVI w.

3. Miejscowość Jabłonów

Nr hipoteczny.....

11. Zdjęcia, plan sytuacyjny, rzuty

4. Adres ul. ŻAGAŃSKA

Jabłonów

nr hipoteczny.....

5. Przynależność administracyjna

Województwo... zielonogórskie.....

Gmina..... Brzeźnica.....

pow. ŻAGAŃSKI

6. Poprzednie nazwy miejscowości

Schönbrunn

7. Przynależność administracyjna
Przed 1 IV 1975 r.

Województwo.. zielonogórskie.....

Powiat..... Żagań.....

8. Właściciel i jego adres

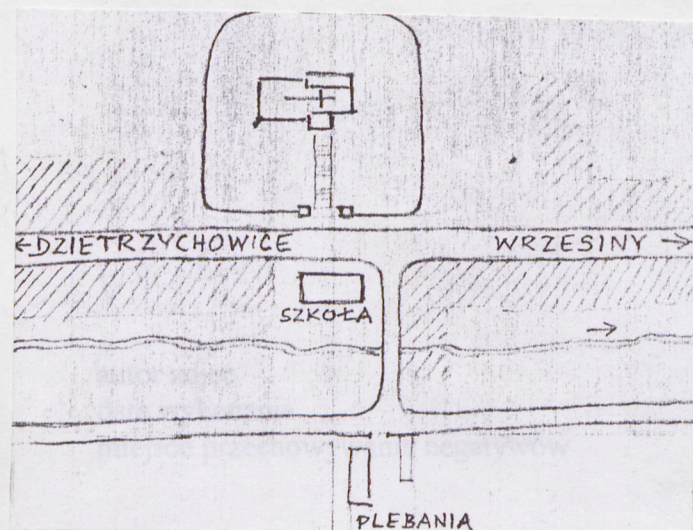
Parafia rzymsko- katolicka w Jabłonie wie

9. Użytkownik i jego adres

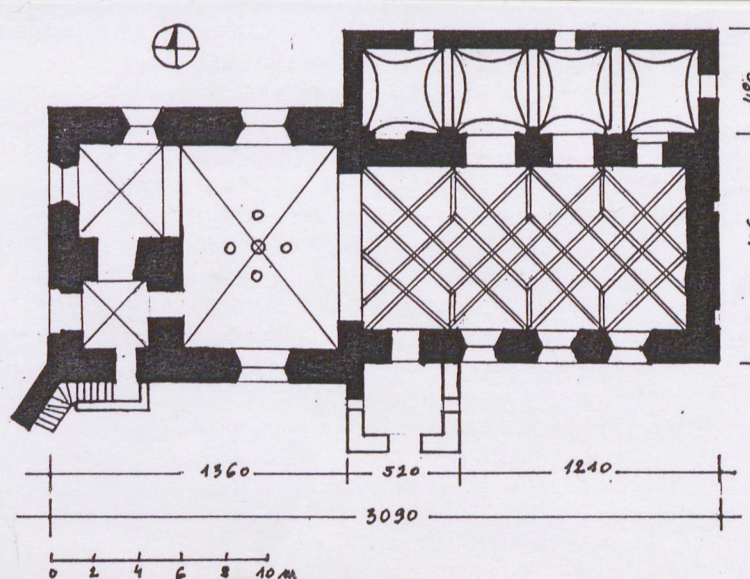
Gmina wyznaniowa w Jabłonie

10. Rejestr zabytków

Nr... 114..... data.. 16..07.1958 r.

3.

2.

4.

12. Autorzy, historia obiektu, określenia stylu

Jabłonów założyli augustianie, sprowadzeni z Flandrii przez Henryka Brodatego w 1217 roku. W źródłach wymieniony jest w 1257 roku i ponownie w 1263 jako wieś na prawie niemieckim. W posiadaniu augustianów pozostawał Jabłonów do kasacji zakonu w 1810 roku. Mieli tutaj folwark i dwór, ustanawiali także proboszczów. Kościół powstał jeszcze zapewne w XIII w., udokumentowana wiadomość o jego istnieniu (wzmianka o proboszczu Mikołaju Eckelu) pochodzi dopiero z roku 1374. Pierwotny kościół przypominał zapewne XIII- wieczne świątynie, zachowane w dawnym kształcie, obecne m. in. W Jelenini, Starej Koperni, Dietrichowicach i Miodnicy. Składał się z nawy oraz węższego i niższego prezbiterium. Pod koniec XV wieku kościół poddany został gruntownej przebudowie. W zachodnią partię nawy wstawiona została czworoboczna wieża, a dla rekompensaty utraconej powierzchni użytkowej przedłużono prezbiterium. Podobne rozwiązanie z wieżą zastosował, zapewne ten sam warsztat muratorski, w kościele klasztornym w Żaganii. Przetopiony w czasie I Wojny Światowej dzwon z 1488 roku może wskazywać datę zakończenia przebudowy kościoła. Nieco późniejsze są zapewne sklepienia, nakrywające pomieszczenia kościoła. Z XVI bądź z początku XVII wieku pochodzi południowa kruchta. W tym też najpewniej czasie przekształcono gotyckie okna w szerokie, zamknięte półkoliście. W XVII wieku kościół powiększony został o kaplicę dostawioną do prezbiterium od strony północnej. Nosila wezwanie św. Tekli, później zmienione na Maryjne. Z czasu tej przebudowy pochodzi późnobarokowe wyposażenie kościoła. W roku 1900 staraniem proboszcza Nickischa odnowiono wnętrze kościoła, zdobiąc sklepienie prezbiterium i ościeża okienne secesyjną polichromią, wykonaną przez braci Pohl ze Strzegomia. Po roku 1918 założono witraże z warsztatu Seidlera w Legnicy. Kościół utrzymany jest w stylu gotycko- renesansowym.

13. Opis (sytuacja, materiał i konstrukcja, rzut, bryła, elewacje, wnętrze, wyposażenie, instalacje)

Kościół jest orientowany, usytuowany w centrum wsi, po północnej stronie głównej drogi wiejskiej, będącej odcinkiem lokalnego traktu łączącego Dietrichowice z Wrzesinami. Posadowiony został na nieznacznym wyniesieniu. Rozległy plac (dawniej cmentarz), pośrodku którego stoi, otoczony jest kamiennym, otynkowanym murem. W południowej części muru znajduje się barokowa brama, od której do kościoła prowadzą betonowe schody. Plac opadający od kościoła ku południu, porośnięty jest trawnikiem. Kościół jest murowany z kamienia polnego i cegły, wewnątrz i na elewacjach pokryty tynkami wapiennymi, pomalowanymi farbami mineralnymi i emulsyjnymi. Sklepienia w prezbiterium sieciowe, w nawie, kruchcie południowej i kruchcie pod wieżą krzyżowe, w zakrystii i kaplicy żaglaste. W wieży w wyższych kondygnacjach proste syropy deskowe. Wieża dachowa drewniana, więzana kołkami, nad nawą i prezbiterium płatwiowo- kleszczowa, nad kaplicą i zakrystią jętkowo- stolcowa, nad kruchtą krokwiowo- jętkowa, nad wieżą jednowieśzarowa. Dach wieży pokryty blachą miedzianą, pozostałe dachówka karpiówką kładzioną podwójnie w koronkę. Posadzki stare ceramiczne, zachowane w części prezbiterium, poza tym wszędzie nowe, lastrykowe. Pod ławkami podłoga z desek. Schody zewnętrzne na drugą kondygnację wieży ceglane zabiegowe, otynkowane, w grubości muru między kaplicą a prezbiterium (dawniej na ambone) ceglane, na wyższe kondygnacje wieży jednobiegowe, z nawy na chór muzyczny drewniane, zabiegowe. Drzwi zewnętrzne do kruchty, dwuskrzydłowe, płycinowe, na zawiasach pasowych, nowe ze starym zamkiem. Drzwi do kruchty pod wieżą dwuskrzydłowe na ozdobnych zawiasach pasowych. Drzwi z kruchty do prezbiterium zdobione bogatymi okuciami ze starym zamkiem w drewnianej obudowie. Z prezbiterium do zakrystii drzwi żelazne zdobione listwami w skośną kratkę. W kaplicy drzwi do dawnego przejścia na ambonę, jednoskrzydłowe, płycinowe, ozdobne. Okna żelazne, w prezbiterium witrażowe. Kościół jest orientowany, jednonawowy na rzucie prostokąta, z węższym prostokątnym prezbiterium. Przy prezbiterium od północy prostokątna przybudówka, mieszcząca od wschodu zakrystię, od zachodu kaplicę. DO prezbiterium od strony południowej przylega prostokątna kruchta. W południowo- zachodnią część nawy wbudowana jest kwadratowa wieża z kruchtą w przyziemiu. Z racji posadowienia na wyniesieniu oraz zwartej, okazałej bryły, zaakcentowanej wieżą, kościół stanowi wyraźną dominantę w zabudowie wsi. Nawa i prezbiterium nakryte są dwuspadowymi dachami jednakowej wysokości. Północna połać dachu nad prezbiterium tworzy spójną płaszczyznę z pulpitym dachem nad zakrystią i kaplicą. Dach kruchty dwuspadowy, wieży namiotowy. Elewacje o płaszczyznach gładkich, zwieńczone profilowanymi gzymsami. Okna w nawie i prezbiterium duże, rozglifione, zamknięte półkoliście. W elewacji południowej cztery okna, w tym trzy w części prezbiterialnej. Zachodnią partię prezbiterium przesłania kruchta z otworem wejściowym na osi, zamkniętym łukiem półkolistym. Szczyt kruchty rozczłonkowany pilastrami, podtrzymującymi trójkątny przyczółek, ujęty na flankach uproszczonymi wolutami. Ściany nawy i wieży zlicowane. Narożnik wieży wspiera ustawiona skośnie dwuuskokowa skarpa. Wejście na wyższe kondygnacje wieży, poprzedzone zewnętrznymi schodkami, zamknięte łukiem półkolistym w prostokątnej niszy. W górnej kondygnacji wieży dwa okna bliźniacze, zamknięte półkoliście i trójkątnie, umieszczone w prostokątnych niszach. Elewacja wschodnia z wysokim ostrym szczytem nosi ślady zamurowanego okna, w części przynależnej do zakrystii urozmaicona prostokątnym otworem okiennym. Od północy elewacje zakrystii przesłania dobudówka mieszcząca zakrystię i kaplicę, w której dwa prostokątne okna. Elewacja nawy ma dwa okna, z których zachodnie jest małe, zamknięte łukiem odcinkowym. Elewacja zachodnia złożona z partii nawy i wieży, tworzących zlicowaną płaszczyznę. W wieży otwór wejściowy zamknięty łukiem odcinkowym. W górnej kondygnacji dwa okna bliźniacze, analogiczne jak w elewacji południowej. Wnętrze prezbiterium oświetlone od południa trzema rozglifionymi oknami, nakryte czteroprzęsłowym sklepieniem sieciowym (XV- XVI w.). Przejście do zakrystii prostokątne, w niszy zamkniętej łukiem odcinkowym, do kruchty ostrołukowe. Arkada tęczy ostrołukowa. W nawie zmniejszonej o kruchtę pod wieżą dwa przeszła sklepienia krzyżowych zdobionych sztukatorskimi rozetami. Kruchta otwarta do nawy arkadami o łukach ostrym i półkolistym z uskokiem i fazą. Półkoliste arkady łączą przestrzeń prezbiterium z wnętrzem kaplicy. Usytuowany w zachodniej partii nawy chór muzyczny wsparty jest na sześciu słupach. Żaglaste sklepienie kaplicy ma trzy przeszła rozdzielone gurtami. W południowej ścianie zachodniego przeszła dawne wejście na ambonę z barokowymi drzwiami, zdobionymi medalionem z monogramem Chrystusa i motywem akantu i wstęg. Instalacje: elektryczna, odgromowa.

<p>14. Kubatura</p> <p>ok. 3880 m³</p>	<p>15. Powierzchnia użytkowa</p> <p>276 m²</p>	<p>16. Przeznaczenie pierwotne</p> <p>sakralne</p>	<p>17. Użytkowanie obecne</p> <p>sakralne</p>
<p>18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja.</p> <p>W latach 1976- 1978 staraniem księdza Mieczysława Surlasa wykonane zostały prace remontowe w zakresie: wymiana pokrycia dachowego (na wieży dachówkę wymieniono na blachę miedzianą), rynien i rur spustowych, instalacji elektrycznej i odgromowej, uzupełnienie tynków oraz malowanie elewacji. Odnowienie wnętrza, poza malowaniem, dotyczyło oczyszczenia drzwi, parapetu chóru i ławek z kilku warstw farby olejnej. Konserwację polichromii przeprowadził zespół pod kierunkiem artysty konserwatora Witolda Urbnowicza z Krakowa. Po likwidacji cmentarza na wyrównanym placu założono trawnik. Wyremontowano mur otaczający plac.</p>		<p>19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje)</p> <p>Wnętrze kościoła utrzymane w dobrym stanie. Elewacje wykazują ślady zawilgocenia, szczególnie na wieży, gdzie oprócz opadów niszczący wpływ mają także związki miedzi przenoszone z pokrycia dachowego przez wody opadowe. Znaczne uszkodzenia spowodowane zostały żerowaniem kołatka wykazują podłogi na wieży i strychu, schody w wieży oraz część elementów więźby.</p> <p>20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie.</p> <p>Wskazane badania co do obecności kołatka. W przypadku żerowania podłogi wieży i więźbę zabezpieczyć preparatami owadobójczymi. Przy odnawianiu elewacji zmienić kolorystykę w konsultacji ze służbą konserwatorską.</p>	

21. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowywania)

Kronika kościoła w Jabłonowie od 1803 do 1939 roku, rękopis w biurze parafii.

22. Bibliografia

H. Hoffman, Die Katholischen Kirchen des Altkreises Sagan, Breslau 1939
s. 166- 167

23. Źródła ikonograficzne i fotografie (rodzaj, miejsce przechowywania, sygnatury)

24. Uwagi różne

25. Wypełnił

tekst St. Kowalski, sierpień 1998
plany D. Gierasimczuk, sierpień 1998
zdjęcia D. Gierasimczuk, sierpień 1998

26. Sprawdził

1. Miejscowość.....**Jabłonów**.....
 2. Gmina.....**Brzeźnica**.....
 3. Województwo.....**zielonogórskie**.....

4. Obiekt (nazwa jak w karcie)

KOŚCIÓŁ PAR. P.W. ŚW. ANDRZEJA

5. Zawartość wkładki (nazwa materiału uzupełniającego)

fotografie i plany

5.

7.

Jabłonów

1. plan orientacyjny
2. widok od pd.-zach.
3. plan sytuacyjny
4. rzut przyziemia
5. widok od pn.-zach.
6. widok wieży
7. widok elewacji nawy od pd.-zach.
8. wejście na wieżę
9. brama w okalającym murze
10. portal

Wkładkę złożył:**St. Kowalski**, sierpień 1998 r.....
(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów:**PSOZ w Zielonej Górze**.....

6.

8.

9.

10.